

Historische wandeling door Lienden

Lengte: ongeveer 5 km

Deze wandeling wordt u aangeboden door Streekmuseum Baron van Brakell

Tips.

Heeft u een smartphone of een I-Phone met internetverbinding dan kunt u met een QR code scanner optimaal genieten van deze wandelroute. U kunt dan op bepaalde punten (aangegeven met ***omschrijving**) in de routebeschrijving op het rechter blad de QR code scannen waardoor u een foto kunt bekijken hoe de situatie hier in het verleden was.

Het is vaak mogelijk de QR code in uw photo app. te scannen. Anders dient u een gratis QR code scanner te downloaden in de app store.

Heeft u geen internet op uw telefoon dan kunt u natuurlijk altijd nog de foto's thuis (opnieuw) bekijken via diezelfde QR codescanner mits u Wifi verbinding hebt.

Wij wensen u een prettige wandeling.

Streekmuseum Baron van Brakell.

Start vanaf de parkeerplaats van Streekmuseum Baron van Brakell, Provincialeweg 21, 4032 NZ Ommeren.

1. We bevinden ons hier op het voormalige landgoed van ***Baron Frederik Louis Willem van Brakell** tot den Brakell die leefde van 1788 tot 1865. Rond 1820 begon hij op dit familiebezit met allerlei landbouwkundige experimenten en liet een fraai landhuis bouwen, Den Eng genaamd. In het museum zelf kunt u allerlei attributen vinden wat met werken op het land te maken heeft. Bij de bouw van het nieuwste gedeelte van het museum werd in de bouwput een Romeins zwaard gevonden, te bewonderen op de bovenverdieping in het museum. Hier zijn nog veel meer ***Romeinse vondsten** uit de omgeving.

2. Links van het gebouw gaat u via het hek van het Gelders Landschap het bos in en na 80 meter gaat u rechts over een bruggetje naar een eilandje. Daar bevindt zich het ***graf van de Baron en zijn vrouw**. Het echtpaar had geen kinderen en liet hun bezittingen na aan een Fonds, bestemd voor de arbeiders in Meerten (een buurtschap van Lienden). In het bos stond ook een ***kapel**. Deze is in de 2^e wereldoorlog vernietigd.
3. Na het bruggetje rechtsaf en aan het eind daarvan weer rechtsaf, voor het woonhuis langs richting Provincialeweg, die oversteken (**kijk goed uit!**) en dan linksaf het fietspad op, na 100 meter rechts de Hogestraat in. Aan het eind daarvan links en gelijk weer rechts de Lienderveldsestraat in. Aan uw rechterhand ziet u boerderij de Aschheuvel, een naam die al in 1665 voorkomt. Erachter staat nog een mooie vijf-roedige met riet gedekte hooiberg. In het museum is gereedschap te zien dat bij rietdekken gebruikt werd.

*Baron Frederik Louis Willem van Brakell

*Romeinse vondsten

*Graf van de Baron en zijn vrouw

*Kapel

Barones poseert voor de kapel welke vroeger in het bos stond

Boerderij de Aschheuvel.

4. Na 140 meter steekt u een watertje over met de naam de Nagraaf. Deze watergang vormde ooit de grens tussen Lienden met de dorpspolders van Ingen, Ommeren en Meerten. Er bestaat een theorie dat dit in de Romeinse tijd het riviertje de Nabalia was, waar in 69 na chr. de vrede gesloten werd tussen de Bataven en Romeinen na de Bataafse opstand.
5. Na 250 meter rechts de Molenstraat in. Deze straat voert naar de molen van Lienden. Onderweg komt u boomgaarden tegen met appels of peren. Vroeger waren er veel ***hoogstam kersenboomgaarden**. De kersen werden na het ***plukken in hoenderikken**, gelijk in de boomgaard ***gesorteerd**. Hiervoor werden ***hele gezinnen** ingezet. Daarna werd het gesorteerde fruit geveild op ***veilingen** in Kesteren en Tiel. De Betuwe was van ouds het land van de bloeiende boomgaard, helaas zijn er inmiddels veel van geroid. Veel percelen zijn nu in gebruik voor de laanbomenteelt, van bedrijven afkomstig uit Opheusden. Opheusden is van ouds het centrum waar jonge fruitbomen geteeld werden. Alles wat met fruitteelt te maken heeft, vindt u in het museum.

*Hoogstam kersenboomgaarden

*Plukken in hoenderikken

*Gesorteerd

Het sorteren (1^e klas fruit van het slechte fruit scheiden) gebeurde in de boomgaard

*Hele gezinnen

*Veilingen

veiling Kesteren

6. Na ca. 800 meter ziet u links een oude boerderij met een aantal majestueuze bomen ervoor. Dit is de ***Abdijhof**. De naam herinnert nog aan de tijd dat delen van Lienden aan de Sint Paulusabdij in Utrecht hoorde. Op de hof moesten de tijnsen (soort belasting) betaald worden, al dan niet in natura.
7. Wanneer u doorloopt ziet u in de verte aan het einde van de straat ***Korenmolen de Zwaan** al staan, een molen die dateert uit 1644. Boven bij de wieken staat de tekst: *Bij weer en wind, is God mijn vrind*. De molen is al een aantal generaties in handen van de familie Van Harn.
8. We gaan aan het einde van de Molenstraat linksaf en gelijk weer rechtsaf het ***Marktplein** op.

Marktplein van Lienden.

9. De naam Marktplein herinnert nog aan de tijd dat hier veemarkten gehouden werden. Die zijn in de jaren 60 van de vorige eeuw afgeschaft. Rondom het plein was veel middenstand gevestigd. Op het dorpspleintje in het museum zijn allerlei winkeltjes van vroeger te zien.
10. We gaan nu voor de ***Kerkstraat** rechtsaf de ***Waterstraat** in. Rechts op de hoek stond vroeger een ***wagenmakerij**. In de kelder van het museum worden een aantal mooie boerenwagens uit het Rivierengebied tentoongesteld, ze zijn prachtig versierd met houtsnijwerk.

*Abdijhof

*Korenmolen de Zwaan

*Kerkstraat Lienden

*Waterstraat

*Wagenmakerij

11. Links van u ziet u de ***Liendense kerk**, van ouds gewijd aan Onze Lieve Vrouwe. De kerk behoorde aan St. Paulusabdij te Utrecht. De parochie Lienden zou vermoedelijk kort na 1058 gesticht zijn. Het gebouw zelf is van later datum: de toren is van halverwege de 15^e eeuw, terwijl het schip ouder is. In de kerk zijn een aantal prachtige fresco's te bewonderen, die kort na 1470 gemaakt moeten zijn. In de tijd van de Reformatie verdwenen ze onder de kalk, maar gelukkig werden ze later weer zichtbaar gemaakt.

12. We houden rechts aan de ***Dorpsstraat** in. Aan het einde ervan, op een driesprong, lopen we tegen een ***monument** aan ter nagedachtenis aan burgemeester J.A. Verbrugh, die 42 jaar lang burgermeester van de gemeente Lienden was. Ook zien we op het monument het wapen van Lienden. Het ***oude dorpscafé** aan de rechterhand draagt ook de naam Het Wapen van Lienden. Het pand is na een brand in 1909 herbouwd. In een van de kamers boven, was na de invoering van de Burgerlijke Gemeenten de secretarie van de gemeente gevestigd. Ook werden daar de raadsvergaderingen gehouden. Pas later kwam er een apart ***gemeentehuis** dat u aan de overkant van het monument ziet.

13. We gaan rechtsaf de dokter van Noortstraat, genoemd naar de huisarts die hier woonde en op jonge leeftijd stierf nadat hij door een patiënt besmet was geraakt door TBC. Na 50 meter ziet u links een vijver.

Huize Vredelust van Leccius de Ridder.

*Liendense kerk

*Dorpsstraat vanaf Waterstraat

*Monument

*Oude dorpscafé

Café Het Wapen van Lienden

*Gemeentehuis

Gemeentehuis gemeente Lienden met monument

Hierachter stond vroeger een fraai landhuis, ***Vredelust**. Hier woonde in de Tweede Wereldoorlog de NSB'er Leccius de Ridder die door het verzet geliquideerd zou zijn. Sinds een aantal jaren is daar een andere visie op. Het landhuis moest jammer genoeg wijken voor een aantal bejaardenwoningen.

14. We vervolgen deze straat tot aan een kruising. Waar nu de Regiobank staat stond vroeger de Gribus, gebouwd op last van Baron van Brakell voor armlastige families. In de jaren zestig werd het afgebroken.

De Gribus.

15. We gaan op ***deze splitsing** linksaf de Vogelenzangseweg in en na ongeveer 100 meter rechts de Achterstraat in. De Achterstraat loopt parallel aan de Voorstraat. In heel veel dorpen in Nederland is sprake van een Voor- en Achterstraat. Links ligt een hoger terrein die de Burgheuvel genoemd wordt. Stond hier vroeger een burcht? Helaas is daar in oude bronnen niets van terug te vinden.
16. Na ca. 600 meter zien we links een fraaie woning staan. Dit was van oorsprong een school (1852-1860) die in opdracht van Baron van Brakell is gebouwd.

***Vredelust**

Vredelust rond 1965

***Deze splitsing**

Foto van vroeger waarbij u (vanaf deze splitsing) terugkijkt in de Dr. Van Noortstraat (vroeger Assegatsestraat). Let u eens op de boerenwoning links vooraan. Deze is nagenoeg niet veranderd in al die jaren.

***Deze splitsing**

Foto van vroeger waarbij u vanaf deze splitsing, wanneer u naar rechts kijkt, de Voorstraat in kijkt.

***Deze splitsing**

Foto van vroeger waarbij u vanaf deze splitsing de Vogelenzangseweg (vroeger Zandweg) inkijkt. Dit is ook het vervolg van uw wandeltocht.

17. Aan het einde van de straat (***genaamd de Spitsehoek**) links af het klompenpad in de boomgaard vervolgen (of bij modderig weer de gewone straat). In deze boomgaard werd een aantal jaren geleden een unieke gouden ***Romeinse muntschat** ontdekt. Te bewonderen in het museum.

Landhuis Den Eng van vóór WOII.

18. Na een paar honderd meter zien we links het tegenwoordige ***'landhuis' Den Eng** verschijnen. Het voormalige landhuis werd in de oorlog gebombardeerd. Ook de naastgelegen woning, de zogenaamde ***Branderij**, ging in vlammen op. In dat huis werd in de tijd van de Baron jenever gestookt na een mislukte aardappelooft.
19. We vervolgen het klompenpad en komen tegenover het museum uit. (Of via de gewone straat en links af de Hogestraat in). Via het bruggetje is het parkeerterrein bij het museum te bereiken. **Let op bij het oversteken!**
20. Zie voor de openingstijden en de toegangsprijzen van het museum: [*www.streekmuseumbaronvanbrakell.nl](http://www.streekmuseumbaronvanbrakell.nl)

*Genaamd de Spitsehoek

Woning op de Spitsehoek (tussen Voorstraat en Achterstraat rond 1900

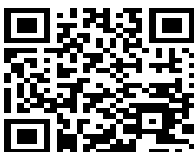
*Romeinse muntschat

*'Landhuis' Den Eng

In de zomer is er voor het landhuis en tussen de boomgaarden een prachtige bloemenzee te zien.

*Branderij

*Streekmuseum Baron van Brakell

Hier vind u heel veel informatie over:
-het Wonen en werken in de Betuwe,
-Boerenwagens uit het Rivierengebied
-De vroege geschiedenis in de Betuwe.

Deze wandelroute is zorgvuldig samengesteld door Joke Honders en Jan Harteman (vrijwilligers van het Streekmuseum Baron van Brakell). In het kader van de privacywet zijn wij zorgvuldig omgegaan met personen welke mogelijk op de foto's zijn afgebeeld. Mocht u toch opmerkingen hierover hebben dan vernemen we dat graag van u.

De foto's welke in de routebeschrijving zijn opgenomen of d.m.v. de QR code zijn te bekijken is slechts een beperkte selectie uit de collectie van het Streekmuseum Baron van Brakell en het Arend Datema Instituut. Mocht u belangstelling hebben om nog meer foto's te bekijken of zoekt u een bepaalde foto uit de regio, dan kan dat tijdens de openingstijden van het museum in het ADI.

*Groeten
uit
Lienden*

